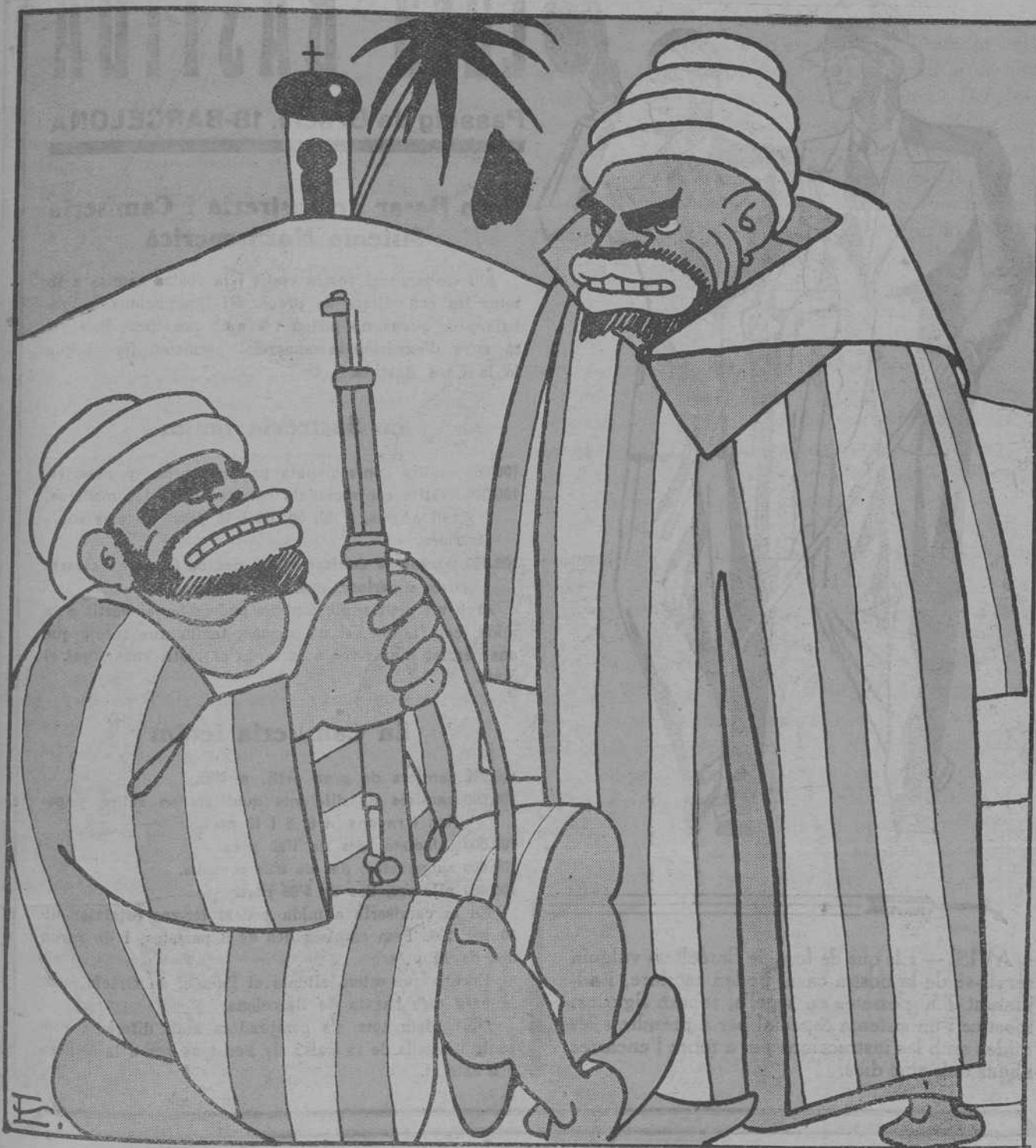

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

—I del Franco. ¿Què?
—Ni parlar-ne. Està desvaloritzat.

Ciudadà elegant i econòmic, el vostre sastre i camiser
no pot ésser altre que la

Casa BASTIDA

Passeig de Gràcia, 18-BARCELONA

**Gran Basar de Sastreria i Camiseria
Sistema Nordamericà**

Allí trobareu el vostre vestit i la vostra camisa amb totes les comoditats de preus. Ni liquidacions, ni rebaixes de preus no poden res amb nosaltres. Sols els 55 anys d'experiència comercial permeten fer el que fa la Casa Bastida.

En Sastreria tenim

100.000 vestits confeccionats paten des de 15 pessetes.

100.000 vestits confeccionats llaneta en gustos moderns, tall anglès, a 40, 50, 60 i 75 ptes. els més superiors.

100.000 pantalons confeccionats, des de 5 ptes. i classes més superiors, a 8, 10 i 15 pessetes.

Amb un petit suplement us podem fer el vestit a la mida, com també, si us precisa, tenim una secció que ens permet lliurar-vos a la tarda el vestit encarregat el matí.

En Camiseria tenim

100.000 camises de gran estil, a 4'95.

100.000 camises de diferents qualitats en zèfirs, popelins i rayons, a 6, 8 i 10 ptes.

100.000 calçotets, des de 1'95 ptes.

100.000 samarretes, des de 0'95 cèntims.

100.000 pijames, des de 4'95 ptes.

En la camiseria a mida podem fer-vos estalviar un 50 per 100. Fem camises des de 8 pessetes, i de rayon des de 12 ptes.

Encara que estem situats al Passeig de Gràcia, som la casa més barata de Barcelona.

Obsequiem tots els compradors amb diferents presents i segells de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi.

AVIS. — Els que de fora de Barcelona vulguin servir-se de la nostra casa, poden escriure, i adjuntant 0'50 pessetes en segells, rebran figurins, mostres i un sistema especial per a prendre's les mides amb les instruccions per a rebre l'encàrrec abans dels cinc dies.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ,
PORTAL DE L'ÀNGEL, 9
Telèfon 10796
BARCELONA

FORA DE BARCELONA
PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
ESPANYA: trimestre 3 Pessetes
ESTRANGER: trimestre 5 Pessetes

EDITAT PEL SINDICAT DE DIBUIXANTS PROFESSIONALS

CRONICA

Barcelona, com tota Catalunya, ha commemorat la data històrica del 6 d'octubre. Ha dedicat un record impregnat de sentiment a aquella gesta heroicament impulsiva, filla del nostre amor a la llibertat, gesta que fou origen d'un desvetllament nacional que, ara, ha fet possible l'aixecament decidit i coratjós de tot un poble per a aixafar una sedició innoble. Sense aquella protesta àrada del nostre poble, que es revoltà contra l'adveniment al govern del règim dels enemics declarats de la República, enemics, ensems, de les llibertats de Catalunya, i sense aquella valenta protesta dels proletaris asturians, que donaren llur sang generosa per tal d'impedir la vergonya projectada pel funest Alcalà Zamora, servidor fidel del Vaticà, avui les terres ibèriques es veurien sotmeses a una dictadura clerical i militar, digna pariona de la que sofreixen els nostres germans d'Itàlia i d'Alemanya. La revolta del 6 d'octubre, vençuda i dominada, llençà la llavor que fructificà el 19 de juliol, data gloriosa en què un poble, enardit i entusiasta, plantà cara i vencé a les forces traïdores de l'exèrcit, ofegant en poques hores una rebel·lió curosament planejada.

El 6 de juliol, la Generalitat de Catalunya, aixecada davant un poder indigne, fou vençuda per les armes. El seu President i els seus consellers donaren la cara, noblement i dignament, sense defugir cap de les responsabilitats dels seus actes. Catalans insignes, patriotes de cor, la memòria dels quals resta inesborrable en el cor de tots els ciutadans, trobaren la mort, arma al braç, defensant les llibertats de Catalunya amenaçades. Una repressió violenta, filla de l'odi a la República i a la nostra terra, portà el dol a moltes llars, avivant

en els cors el desig l·legítim de revenja. Transcorreguts uns mesos, quan els qui detentaven indignament el poder cregueren acabada la seva obra destructora del règim, el poble, per les vies legals, acudint a les urnes, anorrea els tenebrosos propòsits de Lerroux, Gil Robles i els seus escolans d'ensorrar per sempre més la República. S'inicià un període de transformació social, encaminant la vida del país envers viarany de progrés i d'una major justícia social. Mentre una llum redemptora s'ensenyoria dels horitzons, la plutocràcia, el capital, la clerecia i aquells quants generals desprestigiats que vivien còmodament del pressupost tramaven una rebel·lió que els servís d'escaleta per tal d'atancar els avantatges materials que l'era iniciada els posava en perill de perdre. La rebel·lió esclatà, però a Catalunya topà amb el poble treballador, amb les forces totes d'esquerra, les quals alligonades per aque!! 6 d'octubre històric, saberen confiar en les forces proletàries, les quals aportaren el seu concurs valuós a la defensa dels nostres drets i de les nostres llibertats amenaçades.

El 6 d'octubre, heroic i alligonador, fracasà com a moviment de revolta per mancar-li el concurs de la classe obrera, essència pura del poble. El 19 de juliol, la lliçió fou aprofitada. I avui, arreu d'Espanya, és el poble, improvisador d'exèrcits, el qui conté amb el seu pit, l'onada sediciosa que pugna per esclavitzar-nos.

Data gloriosa del 6 d'octubre. Catalunya et recordarà sempre unida a noms la rememoració dels quals ens porta l'emoció al cor i les llàgrimes als ulls. Dos anys són poc perquè la història escrigui el seu definitiu judici. Temps a venir, en els seus llibres, parlarà de la gesta ardidada d'un poble que llençant-se al carrer per defensar la seva llibertat i els seus drets, mostrà un camí i donà un generós exemple.

La setmana que ve

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

començarà una nova etapa. Editada sota el control del **Sindicat de Dibuixants Professionals (U. G. T.)**, tots els seus esforços aniran adreçats a treballar pel triomf de la causa del poble contra l'odiós feixisme. Llegiu des de la setmana que ve

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

COMENTARIS

La covardia dels militars rebels

El ciutadà que llegeix el curs dels judicis celebrats a Barcelona contra els militars rebels, ha pogut palesar la manca de valor dels encausats. Cap d'ells ni per excepció no ha tingut el gest d'acceptar les responsabilitats que dimanen dels seus actes.

Davant el Tribunal, tot han estat excuses, evasives, por. Segons ells, les tropes van sortir sense que ningú els ho manés, i els canons i les metralladores es van disparar soles...

—Jo vaig sortir perquè m'ho van manar!

—No sé qui va ordenar a les meves tropes que desaparessin contra el poble. Jo, no!

—Jo no hi era!

—No m'havia assabentat de res!

—Vaig anar a la caserna per casualitat!

—Si jo sóc republicà de tota la vida!

Cap gest altiu, cap actitud gallarda.

Quin contrast amb aquell militar, el nostre Perez Farràs, que l'octubre del 1934, sabent que la mort l'esperava, es va declarar «ell sol» respon-

sable de tot, sense penedir-se'n ni cercar excuses!

El ciutadà que sap coses

Desconfieu del ciutadà que sap coses. No l'escolteu. I si s'entesta massa a donar-vos participació de tot allò que sap, recomaneu-lo a les milícies. Als milicians, també els agrada saber coses.

Desconfieu d'aquell ciutadà que us comunica, com aquell que us fa un favor, noves esfereïdores.

—M'han dit...

Sempre l'obligat «m'han dit». Paraula cabalística que creuen que els eximeix de tota responsabilitat.

—Veurà... Jo no dic més que el que m'han dit.

I així roda la trapelleria. Que Millan Astray, amb dues columnes, és a Port Bou. Que els alemanys ja s'han possessionat de les Canàries. Que els rebels han rebut reforços de Noruega...

Els no diuen res. Tot els ho han dit. Però fan la seva tasca, amb un somriure mofeta als llavis...

El ciutadà que sap coses, és un feixista. I com a tal, convé tractar-lo.

—Ja ho veus, una llauana de sardines per tots tres i encara diuen que en les posicions ens hi fem «forts».

Les armes dels espies

Sovint veiem a la premsa barcelonina anuncis estranys. Gent que es ven unes cotorres. Ofertes inversemblants de coses incongruents. Avisos sense solta. Potser la seva redacció és innocent i la seva incoherència és explicable, però no podem oblidar que, quan la Gran Guerra, el petit anunci, aparentment inofensiu, servia per a comunicar-se entre el l'enemic i l'espia.

¿Que som excessivament desconfiats? Potser sí.

¿Que potser exagerem la nostra suspicàcia? Probablement. Però no ens sabem estar d'advertir-ho...

Aquells gats d'Angora que es venen per parelles, francament, ens obsesionen.

Dialec d'actualitat

—Caram! Vostè per ací, senyor Romeu? Jo el feia a fora...

—A fora? I per què?

—Veurà. Com que vostè era soci de la Lliga i...

—Què diu, ara? Jo soci de la Lliga? No ho torni a dir, facim el favor.

—Ah, no? No era vostè el que volia a totes passades que jo me'n fes...

—Està equivocat. Del tot equivocat. Jo, soci de la Lliga? I ara! No ho torni pas a dir!

—Però vostè no feia propaganda per la candidatura d'ordre...

—Fugi, home, fugi! Jo sóc i he estat sempre republicà. D'esquerra, sap?

—Vostè?

—Jo, sí, jo. Dels més esquerrans. Tirant al socialisme, sap?

—Però... no era del Somatén, vostè?

—Miri. Em perdonarà, que tinc pressa. I no ho digui, això que ha dit. Algú el podria escoltar...

—Estigui bonet, senyor Romeu. Estigui bonet.

—Salut!

Cal pensar en les molèsties, els perills, els sofriments, dels qui lluiten al front. Pensant-hi, sabreu prescindir de les comoditats de la ciutat i el sacrifici ens serà agradable.

Els noms absurds de certs carrers de Barcelona

La nostra ciutat és pròdiga en carrers els noms dels quals no diuen res a ningú. Són molts els que duen rètols dedicats a personatges perfectament oblidats, caiguts en el buit de la seva insignificància.

També són molts, moltíssims, els carrers que duen noms de sants i santes, així com noms de bisbes, canonges, rectors i altres dignitats eclesiàstiques. I també abunden els que duen noms de militars els mèrits dels quals ja ningú no recorda...

Tot això, al seu temps, caldrà reformar-ho. Però no són aquests carrers els que motiven aquestes ratlles. Ens volem referir, ara, als carrers barcelonins que duen encara noms impopulars. la continuació dels quals és alhora una absurditat i una vergonya.

Exemples? Els podem esmentar a dotzenes. Tenim els carrers dedicats als aviadors Giménez, Iglésias i Ramon Franco, avui al servei de la rebel·lió. Tenim el carrer d'Antoni Ulled, que recorda un senyor radical el mèrit del qual no fou altre que ésser pare de la llarga llista dels aprofitats Ulleds. Tenim, també, una Plaça de Jesús Ulled, filla de l'agraïment d'uns quants senyors particulars. Tenim el carrer de Arnús Garí, el carrer d'Antoni Miracle, el carrer de Fernando Primo de Rivera i el carrer de Ferrer Vidal, que no hi haurien d'ésser.

Continuem la llista. En ella veiem els carrers dels Comtes de Bell-lloc, del Comte de Güell, d'Eduard Condé, d'Eusebi Güell, de Vicenç Montal, de Verdagner i Callís, de Ròmul Bosch, de Ramon Albó, de Navarro Reverter, de Mir i Miró, del marquès de Santa Isabel, del de la Quadra, del de Castellvell, de Marsans Rof, del marquès de Foronda, de Lluís Sagnier, de Sans Bernet, de Joaquim Rita...

Tota la reacció capitalista figura en el nomenclàtor dels carrers de Barcelona. Noms odiosos, representació d'un règim enderrocat pel poble, figuren a la llista, per vergonya de la ciutat. Ja és arribada l'hora d'esborrar-los. El nom d'un sant, pot tenir un caire tradicional. El nom d'un fabricant, d'un polític radical o de la Lliga, d'un corredor de Borsa, d'un banquer o d'un aristòcrata no poden recolzar-se en aquesta excusa. Cal substituir-los per altres noms dignes, noms d'herois de la llibertat caiguts per la causa sagrada del poble.

Aquell Ventosa i Calvell!

Parlem-ne un xic, d'en Ventosa i Calvell, el més odiós dels polítics de la caverna catalana. Un amic nostre ens ha dit, a cau d'orella, certes coses que no serà de més escampar-les.

Ventosa i Calvell estava en el secret del que tramava la púrria militar. L'hi fou comunicat, a Madrid, una nit, en una reunió que tingueren, al Ritz, Gil Robles, Calvo Sotelo, Goicoechea i altres tristos personatges. En Ventosa va venir, tot seguit, a contar-ho a Cambó, i aquest, a corre-cuita va convocar els prohoms de la Lliga, tot manant preparar el iot perquè els fets el trobessin en una prudent distància.

A la Lliga no hi hagué unanimitat ni cosa que s'hi assemblés. L'Abadal no estava per dictadures. En Badia, tampoc. En Ventosa, sí. «No passarà com l'atra vegada—deia. Gil Robles m'ha promès una cartera i ja sabeu el que una cartera vol dir per la Lliga. No els va convèncer, i

Tots tenim el deure de contribuir al triomf. Tots tenim una tasca a fer. Que ningú la defugi.

aleshores Cambó proposà «que s'actués segons les circumstàncies aconsellesin». Així s'acordà, amb descontent de molts, mentre pel seu compte, Cambó i Ventosa tramaven ja el pla d'actuació. Vingué aleshores aquell discurs de Ventosa i Calvell al Parlament de la República, discurs que, pel seu caire netament monàrquic i feixista, va causar tan rebombori entre els socis de la Lliga que no estaven en el secret. Era que Ventosa ja prenia posicions, donant com a cosa certa i segura la victòria dels militars rebels. La Lliga no volia perdre la seva merescuda fama d'adaptable a totes les situacions.

El diumenge 19 de juliol, Ventosa era a Barcelona. Aquell mateix vespre ja no hi era. Sembla que fugí, amb els seus, disfressats, per tal de no respondre davant el poble de les seves malifetes. Va fugir sense deixar un clau a Barcelona. La seva considerable fortuna, feta per procediments inconfessables, era des de feia temps, a les banques estrangeres. Als bancs barcelonins, Ventosa i Calvell hi deixà quantitats irrisòries.

Ara, Ventosa és a Itàlia i projecta d'anar-se'n a l'Argentina. Ha perdut la partida, però ha salvat la pell i els diners.

La resta, naturalment, no el preocupa.

Aquest número ha estat visat per la censura

Les armes, al front!

GLOSSARI

Encara hi ha molta gent que no ha capít què és una revolució. Són molts encara els qui opinen, amb una encisadora ingenuïtat, que les grans convulsions polítiques i socials, s'haurien de desenvolupar dintre de la més estricta legalitat. Creuen que és possible una revolució metòdica, ordenada, ajustada a uns cànons tradicionals, que ho respectin tot, i ho deixin tot tal com estava. Si els fets es produïssin tal com ells creuen que es poden produir, l'actual revolució revestiria unes característiques d'innocència i de candidesa només comparable a aquella explosió de bonhomia que va acompanyar la proclamació de la República. Bonhomia que tan cara ha costat al país.

Encara hi ha gent que s'esgarrija que en ple període revolucionari, les passions s'exaltin, que el legítim afany renovador es plasmí en fets, que les ànsies de reivindicació arribassin, certes vegades, els motlles consagrats, que la llei envellida sigui substituïda per normes jurídiques modernes i tota la vida perdi el seu ritme monòton per adquirir caires insospitats. Els qui blasmen tot allò que vol dir plasmació amparadora de l'anar fent, aquell devesall de disposicions que els garanteix el tallament del cupó, el poder ésser amos de la fàbrica i la pau, aquella santa pau, basada en l'esclavitud de l'obrer. Ara, els qui no saben capir què és una revolució i les seves conseqüències obligades, s'esveren i, amb veu baixa, naturalment, s'indignen adoptant actituds de tragèdia. I opinen que, sense ficar-se en els seus interessos, també s'hauria pogut fer una revolució.

Però tota aquesta munió adolorida de propietaris, terratinents, fabricants, prestadors, talladors de cupó, panxacontents, capellans i monges, amagats, en llençar al vent les seves queixes, no s'obliden mai de culpar de tot el que els passa als «republicanots», a la classe treballadora, als esquerrans, a la masoneria, als soviets. I, com obeint una consigna s'obliden d'atribuir la causa dels seus mals a qui n'és úni-

cament i veritablement el culpable.

El poble anava fent via cap un règim de millorament social, sense apartar-se dels camins de la legalitat. Un Govern d'esquerra, fill del sufragi, complia el deure d'aplicar el seu programa sense lesionar interessos tradicionals. A casa nostra, el nostre Govern, amb una tasca encertada, feia que la situació de Catalunya fos vista amb enveja pels altres pobles ibèrics. I la sublevació militar, motivada per l'afany de poder d'una casta esclava del capitalisme i de la plutocràcia, van fer anar en orris aquell estat de coses. El poble, en aquell moment, no pensava en la revolució. Els militars la van desencadenar. El seu gest innoble, la seva traïció, van obrir el camí al poble per oposar a l'odiós feixisme la vibració dels seus afanys. I les conseqüències d'aquest esclat d'entusiasme dels nostres treballadors, són les que, ara, estan

pagant aquells estaments que sospiraven per l'adveniment d'una dictadura que els tragüés d'angúnies i que somniaven el sabre redemptor, el somatén i el sindicat lliure. Ells, que amb els seus cabals, el seu vot, el seu ajut moral i material afavoriren l'esclat de la rebel·lió feixista, ara en són les víctimes, i, conseqüents en el seu error, fruit d'una mentalitat carrinclona, culpen dels seus mals al poble que oferí la seva sang per tal de conservar la seva llibertat i que, enmig les runes d'un estat de coses que s'enderrocava, complí el deure de començar-hi a bastir el magnífic edifici del futur.

Les víctimes de la revolució haurien de maleir els qui la motivaren. Però no ho faran. És més escaient, a la seva manera d'ésser, donar-ne la culpa a l'obrer, a les esquerres i a Rússia, si convé.

JAN.

El qui té un fusell i no va al front ajuda a l'enemic.

CABANELLAS PESA 110 QUILOS

—El «gros» de l'exèrcit entra a Burgos.

El qui cobra un jornal i no se'l defensa, té els mateixos mals instints que els feixistes. És pernicios per a la nova societat.

D'una setmana a l'altra

La immutabilitat de certes "penyes"

En certs cafès de Barcelona, abans de la rebel·lió militar, es reunien penyes de gent del tot incompatible amb el règim republicà. Comerciants fills de casa bona, traficants d'autos, funcionaris de l'Estat o del Municipi, paràsits de tota mena, fills de personatges de dreta, nois d'altres terres d'aquells que tenen com a un mèrit no parlar la nostra llengua. Tot gent enemiga de tot allò que fa olor de democràcia, que es passava un parell d'horetes bescantant la República i els seus homes i anunciant el proper adveniment d'una dictadura militar que acabés amb les vagues, amb les ànsies populars de millorament i amb l'Estatut de Catalunya, objecte principal de les seves rancúnies.

Després del 19 de juliol, aquestes penyes es van esfumar per raons que no cal esmentar. Qui més, qui menys amb la por al cos i l'esfereïment al rostre, restà amagat uns quants dies. Allò, certament, no era el que ells esperaven. La militarada els havia fet figa, i, en lloc de passejar-se altius i triomfadors per la ciutat, els adoradors del sabre es veieren obligats a amagar-se.

Però, de mica en mica, tornaren a treure el nas i cobrant ardidesa es reintegraren a la vida ciutadana, dissimulats dessora un mantell que permet veure'ls tot el que més amagar volen. I, ara, als dos mesos de la sublevació feixista, tornen a fer la seva vida, camuflats, però tan feixistes, o més encara, que mai.

Abans, ja era sabut. Les penyes —certes penyes, naturalment,— de l'Euzkadi, del Colom, de determinats restaurants alemanys, eren de falangistes, de monàrquics, de requetés, de militars dretistes, de tota la fauna antirepublicana, i en elles es covava la rebel·lió i es feien felïços auguris donant per indiscutable el seu èxit.

Ara, les restes d'aquestes penyes —no hi són tots, per causes de força major—s'han tornat a aplegar en altres llocs i continuen la seva tasca, amb menys descarament, però amb la mateixa intensitat. Certs cafès petits de l'esquerra de l'Eixample es veuen cada tarda, ocupats

—«Tenim del tot pacificat el territori que trepitgem...»

per les colles que abans acudien als locals aristocràtics. Les noves penyes les componen els mateixos que componien aquelles. Els mateixos fills de casa bona, els mateixos funcionaris, els mateixos traficants d'autos, avui, naturalment, sense feina. I aquestes penyes són font inestroncable de rumors derrotistes, de noves descoratjadores, d'auguris favorables a les forces faccioses. Allí, es repeteixen cada dia les noves que llença la ràdio sevillana i les patotxades de la de Tenerife i les boles de la de Saragossa. D'allí brollen les trapelleres que després atabalen el ciutadà de bona fe. Aquesta tasca, es fa sense gaire dissimulació. Només, d'advertir la presència d'algun milicià, un mu-

tisme sobtat plana damunt la penya...

—Mirad, chicos... exclama un d'ells. Yo ya me he hecho de la C. N. T.

I tots riuen.

—Pues yo soy de la U. G. T. Més rialles.

—A ver si así nos dejan tranquilos!

Així, cada dia, fins que algú els convenci que resulta perillós de conspirar en els moments presents; gravetat que no capeixen, convençuts com estan que, encara les tropes mores i les del Tercio, «el ejército de España», segons ells, dominaran al país i quedarà restablert aquell «orden» que tant enyoren.

—Em sembla que així, ningú no em coneixerà.

Ja n'hi ha dos!

El País Basc ja té el seu Estatut. Les Corts republicanes—neta-ment republicanes perquè no hi havia la carronya facciosa—van aprovar-lo en una sola sessió. Ni una sola oposició; ni tan sols aquella mania persecutòria de què va «gaurdir» el de Catalunya, el qual s'havia d'obrir camí pas a pas. El del País Basc ha sortit intacte i sense esmenes. Es un bon símptoma. Quan es discutia el nostre, sobrava temps, avui en manca. Cadascú necessita els minuts per a quelcom més que per a xerrar al Congrés.

Salut, germans del País Basc! Quan us hem vist desfilar per les nostres Rambles camí de la vostra terra per alliberar la part que d'ella us han robat els feixistes, el nostre cor anava amb vosaltres. Vosaltres sortíeu hores després que el Govern de la República us havia retornat part de les llibertats merescudes. Quan la fera sigui abatuda, celebrarem la victòria.

Gora Euzkadi!

J. T. R.

La misèria de l'Hospital de Sant Pau i la riquesa dels seus administradors

Tots els barcelonins deuen recordar aquells planys esgarrifosos...

«L'Hospital de Sant Pau no té diners. Ha de reduir el nombre de llits. Cal acudir al seu auxili...»

I el poble hi abocà, generós, els donatius... Malgrat això, a l'Hospital de Sant Pau no hi havia llits per als malalts que trucaven a la seva porta.

19 de juliol. Una rebel·lió militar aixafada pel poble. Molta sang vessada, molts ferits... L'Administració de l'Hospital de Sant Pau—aquells canonges panxacontents—es veié la pedregada al damunt. I per tal d'evitar el que veien venir, s'apressaren a fer radiar aquell avís que «a l'Hospital de Sant Pau

hi havia llits de sobres i que no hi mancava roba ni queviures.»

El miracle s'havia obrat al conjur de les descàrregues.

Ara, en poder del poble, l'Hospital, s'ha palesat que és ric, molt ric. Però que els milions restaven intactes en els comptes-corrents dels canonges administradors. I, mentre el capital s'acumulava i les rendes creixien, es pidolava l'almoïna del ciutadà, es suprimien llits i es donava al personal jornals de misèria...

Lladres, més que lladres!

A la guerra com a la guerra

Els qui sempre critiquen

Els qui sempre critiquen, no es podien estar, ara, inactius. Aquell afany de blasmar tot i tothom no podia ara restar ofegat. El dinamisme, la nerviositat, la vibració dels moments actuals, ofereixen ocasions que el qui sempre critica no podia deixar sense aprofitar. I així el veiem a tothora, censurant-ho tot, amb aquell posat de trascendència.

Cal dir-li, a aquest ciutadà, que sempre critica, que ara li convé amagar el seu més o menys sincer excepticisme, si no es vol exposar a desagradables contingències. El Govern de la República, el Consell de la Generalitat, les autoritats totes, els fills del poble que lluiten al front i treballen a la reraguarda per un esdevenidor millor, reclamen el suport de tots els ciutadans.

I el qui tot ho critica si no sap o no es vol corretgir ha de callar-se prudentment, els comentaris.

**Cada feixista és un enemic.
Cada enemic s'ha de tractar com a feixista**

croniqueta de la setmana

¿Què s'espera per a enderrocar, fins que no hi quedi cap pedra, aquell temple del cim del Tibidabo, que era una vergonya per a Barcelona?

**

Ja és hora que pensem què en farem d'aquell embalum de la Sagrada Família. Perquè ni els més exagerats optimistes no creuen que arribarà un dia que s'acabarà. Potser si obríssim un concurs d'idees?

**

Ja ho saben. Si els rebels guanyen, Catalunya quedarà anexionada a Aragó.

No compten, però, amb els catalans. Com no hi comptaren el 19 de juliol. I així els ha sortit.

**

Ara resulta que Eugeni d'Ors és de Navarra. El «na» ens hi sobra.

**

Les monges, en professar, renunciaren a la família. Per calamitats que passessin llurs pares, germans

o oncles, elles restaven en el convent, còmodament alienes a les coses d'aquest món. Però ara, les monges, obligades a abandonar els seus cataus, han corregut a refugirse a les cases dels familiars. «La

sang sempre és la sang», diuen. I els preocupa molt poc la responsabilitat que en aquests moments llenquen sobre els familiars obligats a recollir-les.

**

Sempre havem estat enemics de portar barba. Ho confessem. Però, ara, des que la barba de Ferran de los Ríos va servir per a mixtificar un «sagrat cor» i prendre el pèl als facciosos, ja ens comença a ésser més simpàtica.

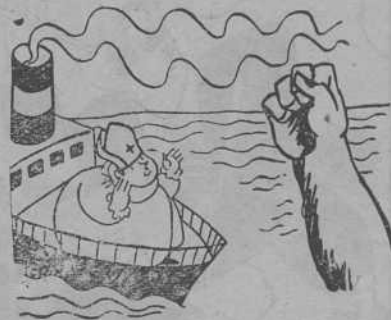
**

El Vaticà dona el seu ajut material als rebels espanyols. El diner de Sant Pere servirà per a comprar canons i fusells. Els moros podran equipar-se com cal.

I encara hi ha qui es dol que fossin cremades les esglésies i els convents!

**

El poble pregunta: ¿Per què es

va deixar marxar el repugnant lurruta? Per què no el van detenir per tal de sotmetre'l a la justícia del poble?

El poble no rep cap resposta satisfactòria.

**

Diàleg autèntic.

—Quina llàstima! Ha estat destruït el temple de Sant Josep Oriol. Valia molts milions!

—Milions que el rector va recollir pidolant a tothom...

—Cert! Valia molt mossèn lcart. I val a dir-ho. Va trobar molta gent caritativa.

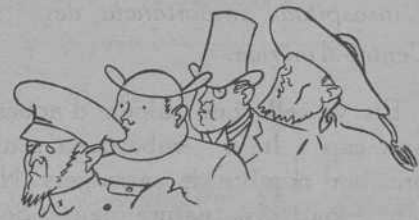
—Per socórrer els pobres?

—I ara! Amb què em surt, ara, vostè. Per a bastir l'església...

—Ah!

**

Responsables de la tragèdia? Sí. Els militars, la clerecia, els capitalistes, els terratinents... Ah! I tam-

bé tots aquells que votaren la candidatura d'ordre de la Lliga i els carlins.

Cal no oblidar-ho.

**

¿Quants impermeables es veuran per Barcelona el dia que ploqui? Pocs, segurament. Però això no vol dir que aquells que ara van sense corbata hagin lliurat els seus amb destí als qui lluiten al front. Res d'això. Els tenen amb naftalina esperant altres temps.

**

En certes mans, els carnets sindicals són una heretgia.

I aquests dies veiem d'aquestes heretgies a milers.

**

El qui no volia donar res, ara, ho hagut de donar tot. I ho ha donat tot. Menys la cara.

**

¿I si no en parlèssim més dels fusells de reraguarda? Es una passa que l'havem de patir...

I mentre no es demostrï que és més perillós passejar-los per les Rambles que pel front, són debades les paraules.

**

L'insospitada importància de Centre-Amèrica.

Els vaixells que salpen d'aquest port cap a Itàlia, embarquen sempre, bon nombre de passatgers. No són espanyols, naturalment. Són estrangers, que duen, no cal dir-ho, els documents en regla.

Mai no hauríem dit que a Barcelona visquessin tants colombians, tants hondurenys, tants guatemalencs, tants bolivians... Però és així. Centre Amèrica estava més ben representat a Barcelona del que ens crèiem.

Els qui se'n van—nosaltres ha-havem vist—no parlen de reintegrar-se a llurs països llunyans. Res de això.

—Yo, viviré en Itàlia hasta que esto pase...

En Roma tengo buenos amigos y estaré con ellos...

—Confiamos poder volver pronto!

Es veu que els guatemalencs, els costa-riquenys, els bolivians i els colombians han agafat un profund afecte a la nostra terra.

"Als sacerdots trabucaires" La manifestació del 6 d'Octubre

Sacerdots envilitos que predicàveu la pau i germanor entre els mortals, i als imbecils creients amenacàveu amb càstigs i tortures infernals: Us heu venut la creu; i la consciència ¿no fa que es torni roja vostra pell? ¿Quants anys us passareu en penitència per purgar tants de crims que amb el fusell heu comès en la terra dissortada que empastifeu tant sols amb vostre pas? ¿Hi haurà, potser, una verge consagrada que si us castiga Déu, li aturi el braç? ¿Es que, potser, aquell cel que ens protegeu [metieu guarda un lloc preferent als assassins? ¿O que potser Déu no és com pretenieu i guarda també un premi als botxins? Si heu esmolat la creu fent-ne una daga i us heu juntat amb moros pervertits, el Poble us donarà la seva paga, sacerdots trabucaires i envilitos!

JOAN NURI CASALS

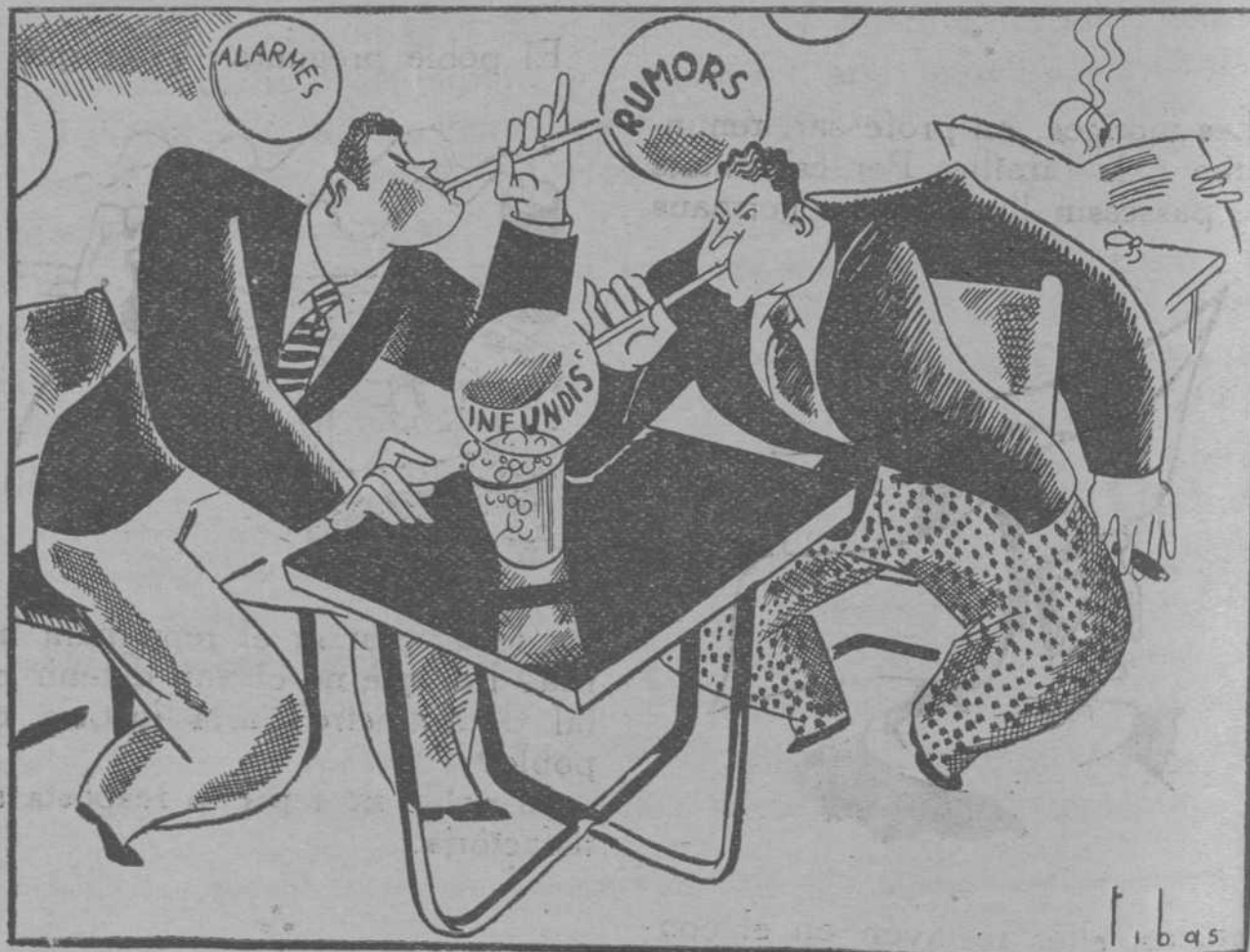

Una gentada immensa. Dues, tres-centes mil persones. Un poble fervent, entusiasta, devot, que aguantava estoicament la pluja. Una vibració col·lectiva. Banderes, pancartes, emblemes. Un pensament comú. Un sol cor...

El Passeig de Gràcia curull de gent. El flamejar dels milers de banderes li donava un caire sorprenent. Els balcons, gairebé tots tancats, oferien un contrast viu, eloqüent... La caverna no transigeix.

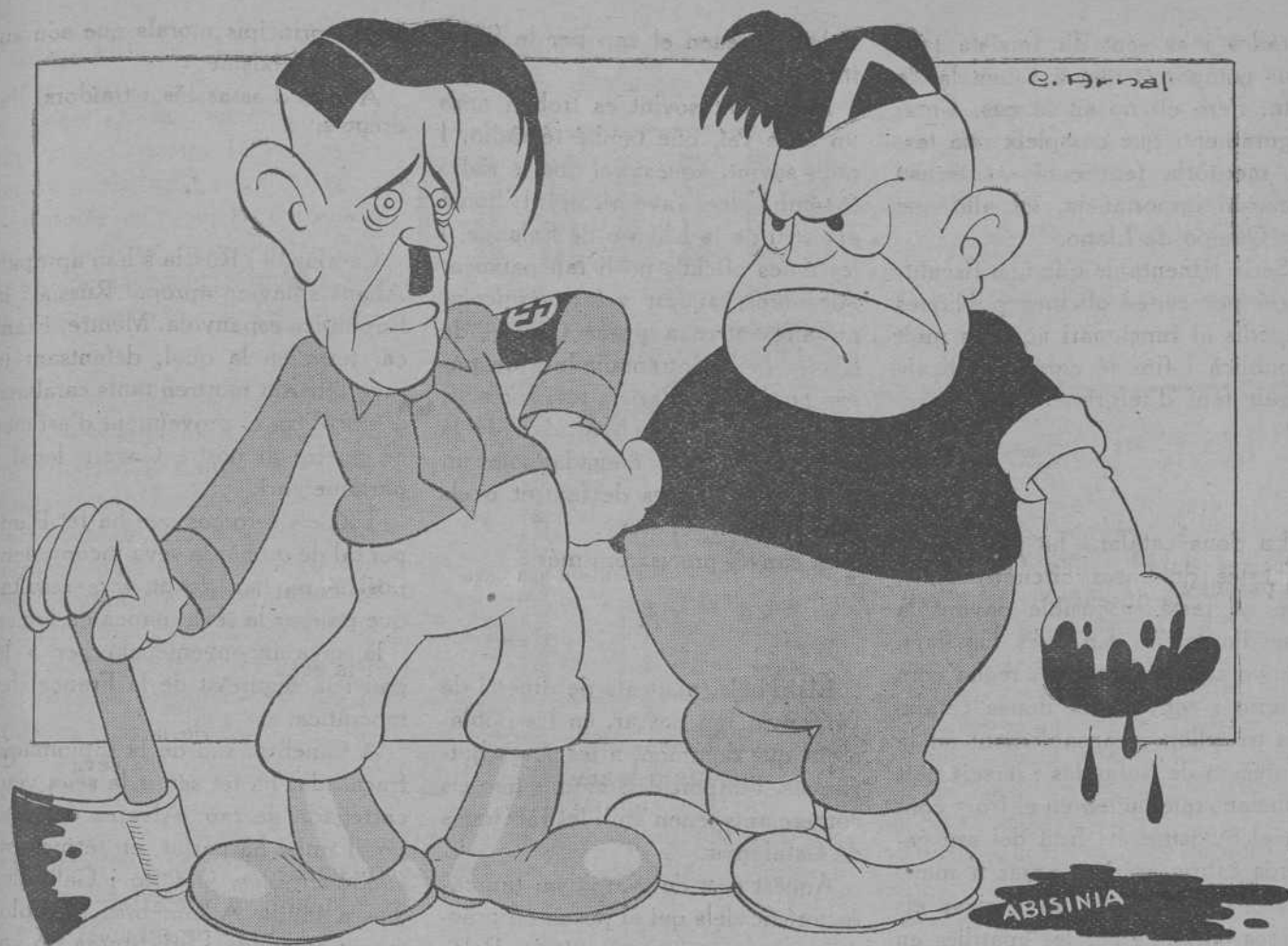
La ciutat es mobilitzà a l'entorn del nostre President.

La veu plena d'emoció de Lluís Companys, arribà a tots els cors... A tots els cors nobles, francs i lleials. A tots els cors que bateguen per la llibertat i la democràcia. Només restaren tancats els cors eixuts dels feixistes —aquells balcons tancats— i els curulls d'incomprensió d'aquells que no volgueren sumar-se a la diada.

—Apa, nois, a fer feina, que en Franco ens ha premiarà.

Les armes que treballin al front. Ací, que treballin les eines

—Has vist, Adolf? A Espanya no volen feixisme.
—Són uns bàrbars! Mai no arribaran al nivell de la nostra civilització.

Esquellots

Es un fet cert que a cada combat que lliuren les nostres milícies, són a dotzenes els soldats de les fileres rebels que fugen i vénen a les nostres línies.

No coneixem cap cas d'un milicià que deserti per a anar amb els facciosos.

**

A Roma, hom calcula que hi ha uns cinc mil aristòcrates espanyols fugitius. Aquests, nobles més o menys tronats, s'aconsolen lluint banderetes bicolors a la solapa, es-

coltant la Ràdio Sevilla i alternant amb els nazi... sempre que aquests ho consenten.

Sabem d'un d'ells, català, que en un sopar celebrat en un hotel de luxe per tal de festejar una suposada victòria dels feixistes, va renegar de la seva terra, dolent-se d'haver-hi nascut. No cal dir com l'ovacionaren.

Si això els entreté, pobrets!

**

Polèmiques, ara, no. Els que senten afany de discutir principis, poden esperar a esplaiar les seves conviccions doctrinals quan la guerra hagi estat guanyada.

Ara, és inoportú i perillós.

Primer, esclafar el feixisme, tots al costat del govern.

Després, ja en parlarem.

**

A les oficines públiques sol haver-hi, molt dissimulat, això sí, un senyor que «és molt republicà i fins té carnet sindical». Aquest senyor, però, cada dia, tot just arriba a l'oficina, s'apressa a comunicar als seus companys tot allò que diu Ràdio Sevilla.

Es una tasca modesta i potser fins poc agraïda la que s'imposa el funcionari que «és molt republicà i fins té carnet sindical». Molt sovint rep

Cal guanyar la guerra; així haurem triomfat en la pau

carades i es sent dir feixista pels seus companys que li veuen la de sota. Però ell no en fa cas. Creu, segurament, que compleix una tasca meritòria fent conèixer, sense donar-hi importància, tot allò que diu Queipo de Llano.

Seria lamentable que una fiscalització per certes oficines públiques impedís al funcionari «que és molt republicà i fins té carnet sindical» seguir fent d'informador desinteressat.

**

La dona catalana ha palesat, en aquestes doloroses circumstàncies, que no resta insensible davant la tragèdia latent. En totes les llars, menys aquelles on l'odi regna com a amo i senyor, les dones catalanes treballen incansablement en la confecció de bufandes i jerseis pels milicians que lluiten en el front contra el feixisme. El fruit del seu generós esforç anirà a parar a mans desconegudes, però en abrigar els cossos entumits per les guàrdies en les nits gelades, donaran un escalf de llar llunyana que farà més passadores les ingrates hores.

La dona catalana ha complert el deu deure. Solament hi han mancat certes «senyores» que viuen amagades, amb el cor ple de rancúnia i la maledicció als llavis, amb el sol consol d'escoltar d'amagat les ràdios faccioses.

**

En certs carrers de la Barcelona vella, hi sol haver un veí que té una ràdio potent i li és grat posar-la alta per tal que els que no en tenen, gent humil, puguin oir les notes oficials del desenvolupament de les operacions. A les hores d'emissió d'aquestes notes del Govern de Madrid o del Consell de la Generalitat, els veïns que no tenen ràdio surten al

balcó o treuen el cap per la finestra...

Però molt sovint es troben amb un altre veí, que també té ràdio. I molt sovint, aquest veí que té ràdio té també idees cavernícoles. L'home era soci de la Lliga o de Falange, i les notes oficials no li fan patxoca. Aleshores, aquest veí cavernícola, no atrevint-se a posar Queipo de Llano, fa la entremaliadura de posar Toulouse o París a tota força. I, és clar, la veu de Madrid o de la Generalitat resta ofegada sota un devessall de notes de foxtrot o els pinyols d'un tenoret...

Si convé, precisarem més...

**

Els rebels, mancats de diner i de vergonya, fan passar, en les poblacions que dominen, a les seves butxaques, l'import dels crèdits que els comerciants tenen amb les fàbriques de Catalunya.

Aquest gest de rampinya, tan característic dels qui el posen en pràctica, no necessita comentaris. Pale-

sa els principis morals que són suport del feixisme.

A més d'assassins i traïdors, lladregots.

**

Catalunya i Rússia s'han apropiat. Abans s'havien apropiat Rússia i la República espanyola. Mentre, França, terra en la qual, defensant la seva llibertat moriren tants catalans, obstaculitza el proveïment d'articles de guerra al nostre Govern legal i parlamentari.

Tots els esforços que ha fet Blum per tal de raonar la seva incongruent posició no han donat altre resultat que palesar la seva manca de lògica la seva inconveniència per a la pau i la seguretat de la França democràtica.

A Ginebra, seu de la diplomàcia fracassada, ha fet sentir la seva veu, carregada de raó, Alvarez del Vayo. També ha parlat, en termes incontrovertibles, Ossório i Gallardo. Tasca inútil. A Ginebra, la diplomàcia envellida i prostituïda no vol

MARTINEZ ANIDO HA ARRIBAT A SANT SEBASTIA
—Estic orgullós de veure que heu seguit els meus ensenyaments.

No hi ha d'haver eines inactives

oir la veu de la raó. Li resulta molesta.

El món es va convencent que tenim raó. I mentre Rússia envia delegats a Madrid i a Barcelona, i el seu poble es mou, en entusiasta croada, a favor dels nostres països, a Ginebra nomenen unes noves comissions...

.

Per ésser amic dels catalans ha estat afusellat a Pamplona el magistrat senyor Fernández Moreda, ex-president de la nostra Audiència. Per ésser amic de Catalunya i per ésser fonamentalment republicà...

Un crim més que haurem d'apun- tar en el compte tràgic que un dia o altre passarà el poble, que no ho oblidia.

.

La República ha concedit l'Estatut Basc. La nova República federal es perfila ja, triomfant, en els horitzons.

El degenerat Cabanellas, des de Burgos, ha declarat que ell, no el reconeixeria l'estatut de Bascònia. Ja ho saben, doncs, els bascs. Fins ara lluitaven per la llibertat d'Es-

COMPREU

tots els divendres

L'ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

panya. Ara, lluitaran per la d'Es-panya i la de Bascònia.

.

L'afecció a les cues és cosa que resisteix a totes les comminacions. Es debades que les autoritats preguin, aconsellin i amenacin. Les dones, impertèrrites, segueixen fent

cua. Si una va a la tenda a les sis per tal d'ésser la primera, a l'endemà una altra hi va a les cinc. I al dia següent una altra a les quatre...

Resultat: que es ven el mateix gènere i es serveix a la mateixa quantitat de clients que si hi anessin les dones a l'hora d'obrir...

Però qualsevol els ho fa entendre a les dones!

Correspondència

Nyoca. — Aprofitarem la idea. Però res més que la idea.

Pepet de Sant. — La intenció és bona, però les intencions no es cotitzen.

N. R. — Veurà: si ho diu per fer brometa, no resulta. Ara, si ho diu seriosament... tampoc.

Lluís R. — No farem res. No fa pel nostre tarannà.

Roda-soques. — Potser ho aprofitarem, però no li diem com ni quan.

Manel P. i R. — Res. Una hora tonta la pot tenir qualsevol.

M. Teri. — Endavant. La constància obre prodigis.

Un del Clot. — Es més vell que l'anar d'arròs.

P. L. — Un altre dia, germà.

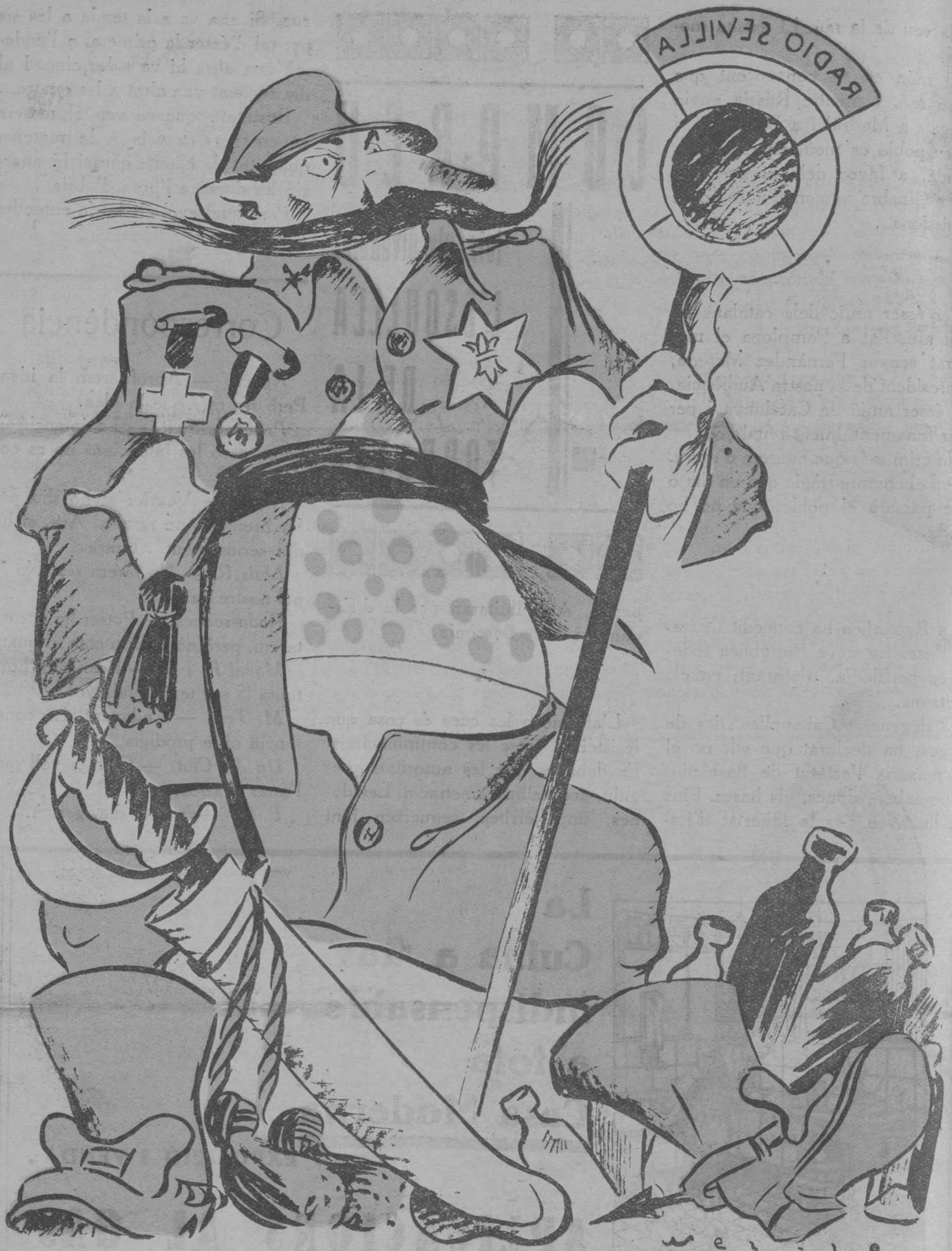

**La
Cuina a Gas
indispensable
a tota
Casa Moderna**

EXPOSICIÓ I VENDA:

APLICACIONES AL GAS

Avinguda Portal de l'Àngel, 20

«Vino la rebelión porque vino la victoria de las izquierdas. Y vino la victoria de las izquierdas, porque vino Gil Robles. Y vino Gil Robles... Carai! En veinte y cinco palabras he empleado *vino* cinco veces. Curioso, ¿verdad?»

QUEIPO DE LLANO.